Бүтүн өлкәләрин пролетарлары, бирләшин!

1958-чи илдән чыхыр.

Бакы

Ахшам гәзети

АЗӘРБАЈЧАН КП БАКЫ КОМИТӘСИ ВӘ БАКЫ ШӘҺӘР ЗӘҺМӘТКЕШ ДЕПУТАТЛАРЫ СОВЕТИНИН ОРГАНЫ

ОРГАН БК КП АЗЕРБАЙДЖАНА И БАКИНСКОГО ГОРОДСКОГО СОВЕТА ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ

ШӘНБӘ
6
МАЈ
1961-чи ил
№ 106 (1082)

Гијмәти 2 гәпик.

Бизим тәгвим

БӨЈҮК ҺУМАНИСТ ВӘТӘНПӘРВӘР

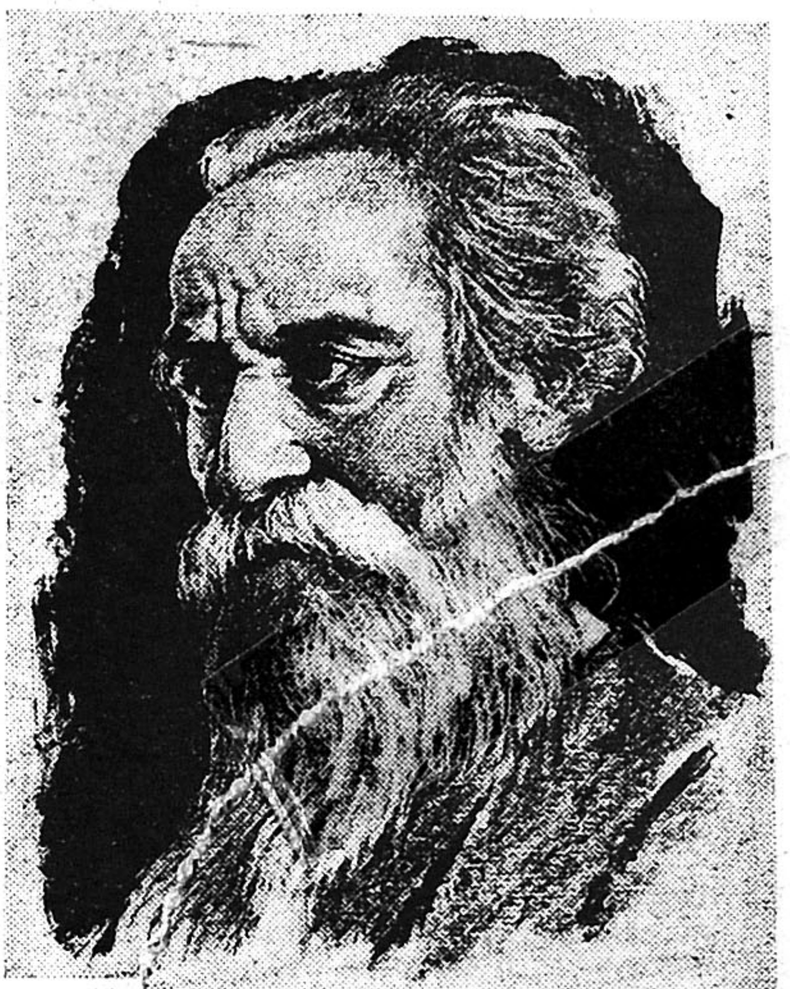

БӨЈҮК һинд — бенгал мүтәфәккир шаири Рабиндранат Тагор дүнја әдәбијјатынын ән көркәмли сималарындандыр.

Бөјүк әдиб, шаир вә философ, ичтимаи хадим вә маарифчи, һуманист вә вәтәнпәрвәр олан Рабиндранат Тагор 1861-чи ил мајын 7-дә Һиндистанын Кәлкәтә шәһәриндә доғулмушдур. Чох мүрәккәб вә зиддијјәтли һәјат вә јарадычылыг јолу кечән Тагор онларча ше'р китабларындан, роман вә повестләрдән, һекајә вә фәлсәфи — ичтимаи-сијаси мөвзуларда публисистик мәгаләләрдән ибарәт чох зәнкин бир ирс гојмушдур. Онун әсәрләриндә чохмилјонлу Һиндистан халгларынын инсана лајиг һәјат, азадлыг вә истиглалијјәт уғрунда мүбаризәси орижинал сурәтдә әкс етдирилмишдир. Субјектив фәлсәфи сијаси гәнаәтинә көрә күтләви — силаһлы мүбаризәдән чәкинән, даһа чох мулајим—пассив мүгавимәт вә хүсусән маариф вә мәдәнијјәти јүксәлтмәк јолу илә азадлыға говушмаг тәрәфдары олан Тагор, објектив олараг, Һиндистан халгларынын инкилис мүстәмләкәчиләри әлејһинә өз азадлыглары уғрунда апардыглары мүбаризәјә чох көмәк етмишдир.

Тагор јалныз онун вәтәниндә ағалыг едән инкилис мүстәмләкәчиләринә гаршы дејил, дүнјадакы бүтүн империалист вә фашист гүввәләринә гаршы чыхмышдыр. О, јапон империалистләринин бөјүк Чин халгына гаршы истилачы сијасәтинә, италјан фашистләринин Һәбәшистана гаршы ишғалчылыг һәрәкатына, алман фашизминә вә американ иргчиләринә өз кәскин гәзәб вә нифрәт долу е'тираз сәсини учалтмышдыр.

Тагор дүнја халгларынын һәјат вә мәдәнијјәти илә јахындан таныш олмаг үчүн Америка, Инкилтәрә, Јапонија, Италијаны, бә'зи Шәрг өлкәләрини вә Совет Иттифагыны да кәзмишдир. О, һәгиги инсан азадлығыны, һәгиги мәдәни инкишафы мәһз бизим өлкәмиздә көрмүш вә буну «Русија һаггында мәктублар» адлы китабында көзәл вә сәмими бир сурәтдә јазмышдыр. Бу әсәр Һиндистанын мүтәрәгги фикирли гүввәләринин империализм вә иртичаја гаршы мүбаризәсиндә мүһүм рол ојнамыш вә ојнамагдадыр.

Куја јерли халгын мәдәнијјәтини јүксәлтмәк мәгсәди илә мүстәмләкәчиләрин јеритдикләри «маариф» сијасәтини писләјән Тагор өз тәрбијәси һаггындакы хатирәләриндә белә јазыр: «Бизим (јә'ни Тагорлар аиләсинин—М. Р.) мә'нәви инкишафымыз она көрә мүвәффәгијјәтли кедирди [illegible], биз ушаглыгда мәһз бенгал дилиндә тәһсил алырдыг... Бенгал ушағына инкилисчә тәһсил верәндә, елә биринчи дәрс онун бүтүн ики чәркә дишини гырыб төкә биләр...».

Буна көрә дә Тагор Һиндистан кәнчлијини инкилис мүстәмләкәчиләринин мадди әсирлијиндән даһа горхулу олан мә'нәви әсирлијиндән горумаг үчүн өзү ана дилиндә мәктәбләр ачмыш, илк милли университет тә'сис етмиш, дәрсликләр јаратмышдыр.

Рабиндранат Тагор бир мүтәфәккир сәнәткар олараг, өз бәдии әсәрләриндә, хүсусән ше'р, роман, повест вә һекајәләриндә өз дујғу вә дүшүнчәләрини кениш һәјати сәһнәләр, чанлы сурәтләр, бәдии лөвһәләрлә экс етдирмишдир. Онун, демәк олар ки, бүтүн әсәрләри дүнја халгларындан чохунун дилинә тәрчүмә едилиб, севилә-севилә охунмагдадыр. Азәрбајчан охучулары да чохдан бәри Тагорун әсас бәдии әсәрләри илә таныш олуб, бунлары рәғбәт вә мәһәббәтлә охујурлар.

Рабиндранат Тагор һаггында бу мүхтәсәр мә'луматы онун һәлә Азәрбајчан дилиндә нәшр олунмамыш «Кхоника» адлы китабындан бә'зи парчалары тәгдим етмәклә гуртармаг истәјирәм. Аталар сөзү вә зәрбмәсәлләр кими ән јығчам афоризмләрдән ибарәт олан бу ше'рләрин мүһүм бир һиссәси рус дилиндә «Залетные птисы», јә'ни «Кәлди-кедәр гушлар» ады алтында чап едилмишдир ки, бунлардан бә'зиләри илә танышлыг бөјүк һуманист—вәтәнпәрвәр шаирин һәјат вә өлүм, мәһәббәт вә сәдагәт, зәһмәт вә сәадәт, азадлыг вә әсарәт кими үмумбәшәри мөвзу вә мәсәләләринә бахышы һаггында мүәјјән тәсәввүр алмаға көмәк едәр. Нүмунә үчүн бунлардан бир нечәсини тәгдим едирик:

● Фәнәрини архасында кәздирән адам өз-өзүнә көлкә салар.

● Сән, еј көзәллик! Өзүнү күзкүләрин ријакар парылтысында јох, мәһәббәтдә ахтар.

● Еј гадын! Сәнин күлүшүн һәјат чешмәсинин мусигисидир.

● Һәјат өз сәрвәтини дүнјадан алыр. Ону гијмәтә миндирән исә мәһәббәтдир.

● Балыг суларда сусур; һејван јер үзүндә чығырыр; гуш һавада нәғмә охујур. Лакин инсан гәлбиндә һәм дәнизин сүкуту, һәм јер үзүнүн курултулары, һәм сәманын нәғмәләри вардыр.

● Инсан өз силаһларындан өзүнә аллаһ јаратмышдыр: силаһы галиб кәлдикдә, өзү мәғлуб олар.

● Ити, амма мәһдуд әгл һәр аддымда ирәли атылар, амма ирәли кедә билмәз.

● Сәрчәнин товуза јазығы кәлир ки, елә ағыр гујруғу вар.

● Одунчунун балтасы ағачдан өзүнә дәстәк истәди, ағач да верди.

● Гој һәјат—јај чичәкләри кими, өлүм исә пајыз јарпаглары кими көзәл олсун.

● Јахшылыг етмәк истәјән адам бағлы гапылары дөјәр; севән адамын исә үзүнә бүтүн гапылар ачыг олар.

● «Еј мејвә! Нә гәдәр узагсан мәндән!»
«Еј чичәк! Сәнин өз гәлбиндәјәм мән!».

● Һөкмранлыг деди: «Мәнимсән, дүнја!»
Дүнја өз тахтында гул етди ону.
Мәһәббәт деди: «Мән сәнинәм, дүнја!»
Дүнја мәһәббәтә азадлыг верди.

● Чичәкләри дәриб сахламаг үчүн ләнкимә. Ирәли кет, — онда бүтүн јол узуну гаршында чичәкләр ачылачаг.

● Күнәшин зәррин либасы садәдир, амма булудлар тәмтарагла бәзәнир.

● Кечә, солан Күндүзү өпүб гулағына пычылдајыр: «Мән сәнин анан Өлүмәм, сәнә јенидән һәјат вермәјә кәлмишәм».

● Гуша елә кәлир ки, балығы һаваја галдырмаг, она јахшылыг етмәкдир.

● Мејвәнин хидмәти—гијмәтли, чичәјин хидмәти—дадлыдыр. Амма гој мәним хидмәтим тәмәннасыз көлкә салан садәчә јарпагларын хидмәти кими олсун...

М. РЗАГУЛУЗАДӘ.